

แนวทางการเตรียมความพร้อมและส่งเสริมทักษะเด็กปฐมวัยสู่ช่วงรอยเชื่อมต่อ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

Guidelines For Preparing And Improving Skills In Early Childhood To Elementary Transition Period

กวีกันต์ ภายนอก (Kaweekan Kaikhuntod)*

ฉาไลสา หริตภักดิ์ (Chalisa Haritpakdee)*

ธัญชา ศรีสุธอ (Tanutchar Seesutour)*

สุชาดา เจริญสุข (Suchada Jaroensuk)*

อติมา พันธุ์แจ่ม (Atima Punjam)*

ธัญญ์รวี หวังศิริจิตร (Thanrawee Wangsirijit)**

วรมน สอนสมบุญ (Woramon Sonsomboon)***

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่ออธิบายความสำคัญของรอยเชื่อมต่อจากระดับชั้นปฐมวัยสู่ระดับชั้นประถมศึกษาและนำเสนอแนวทางในการเตรียมความพร้อมรวมถึงการส่งเสริมทักษะให้กับเด็กปฐมวัย ผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนช่วยเหลือให้การเปลี่ยนแปลงในช่วงรอยเชื่อมต่อเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพคือผู้ปกครอง ครูผู้สอน และสถานศึกษา บทความได้นำเสนอประเด็นความแตกต่างระหว่างระดับชั้นปฐมวัยและระดับชั้นประถมศึกษาในเรื่องการเรียนรู้และกิจวัตรประจำวัน การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผ่านการจัดประสบการณ์การเล่นและการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมทักษะสำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งแบ่งเป็นทักษะ การช่วยเหลือตัวเองและทักษะการเรียนรู้ในห้องเรียน การเตรียมความพร้อมและส่งเสริมทักษะดังกล่าวนี้ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถนำไปสอดแทรกในการจัดกิจกรรมหรือการฝึกให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันได้

คำสำคัญ : การเตรียมความพร้อม, รอยเชื่อมต่อ, ปฐมวัย, ประถมศึกษา

* นักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** อาจารย์ประจำ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร (ปฐมวัยและประถมศึกษา)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

*** นักวิชาการอิสระ

Abstract

The purposes of this article are to explain the importance of the transition from early childhood to elementary level and to provide guidelines for preparing and promoting skills for young children. The related persons who help to make the change of the transition effects are parents, teachers and educational institutions. This article presents the differences between the early childhood and elementary levels in learning and daily routines, the preparation to enroll in grade 1 through the experience of playing and learning management, the skills improvement for young children; which is divided into self-help skills and learning skills in the classroom. To prepare and improving skills, all relevant parties can be integrated into activities or training as part of their daily life.

Keywords: preparation, transition, early childhood, elementary

บทนำ

การสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษาระหว่างการศึกษาระดับชั้นหนึ่งไปสู่อีกระดับชั้นหนึ่ง ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญ โดยเฉพาะในระดับชั้นปฐมวัยไปสู่ระดับชั้นประถมศึกษา ที่พบว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยยังมีส่วนที่ไม่เชื่อมต่อกัน โดยเฉพาะนโยบายที่เร่งให้เด็กอ่านออกเขียนได้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และการวัดประเมินผล รวมไปถึงการขาดความเข้าใจในการเรียนการสอนระดับอนุบาล พัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้บริหาร ครูประถมศึกษา และผู้ปกครอง มีส่วนในการก่อให้เกิดปัญหาในการสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษา (Bhulpat & Soha, 2018) ดังนั้นบุคลากรที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง จึงควรให้ความสำคัญ ทำความเข้าใจ และออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กเพื่อให้สอดคล้องกับการใช้ชีวิตในระดับประถมศึกษา ด้วยการบูรณาการไปกับกิจกรรมประจำวันอย่างมีความสุข ไม่ใช่การเรียนปรับพื้นฐานของเด็กปฐมวัยในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ช่วงปลายปีการศึกษา หรือปิดภาคเรียนก่อนที่เด็กจะเลื่อนชั้นขึ้นไปในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นเหมือนการติวสอบ และเร่งเรียนในช่วงเวลาอันจำกัด ไม่สอดคล้องกับศาสตร์และหลักการทางการศึกษาปฐมวัย แนวทางการเตรียมความพร้อมเพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ควรเริ่มตั้งแต่เริ่มเข้าสู่ระดับปฐมวัยชั้นปีที่ 3 โดยสอดแทรกเข้าไปในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวและปฏิบัติจนคุ้นชินในชีวิตประจำวันอย่างเป็นธรรมชาติและไม่ก่อให้เกิดความกดดัน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของประเทศไทยในปัจจุบัน มุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนา ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพมีความสุข และเหมาะสมตามวัย (Ministry of Education, Office of the Basic Education Commission, 2017) แต่ในความเป็นจริงแล้วการจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นพัฒนาการเรียนรู้อย่างวิชาการมากกว่าทักษะการใช้ชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัย เนื่องจากผู้ปกครองมีความต้องการให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางวิชาการ อ่าน เขียน ประกอบกับการขาดความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยของสถานศึกษาบางแห่ง ทำให้มองข้ามความเปลี่ยนแปลงที่เด็กปฐมวัยต้องพบในช่วงรอยเชื่อมต่อ ทั้งการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กต้องเตรียมตัวรับมือ เด็กจึงสูญเสียโอกาสที่จะได้เรียนรู้และปรับตัวอย่างสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย (Khayankij, 2015)

การส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างมากต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในรั้วโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งนี้แนวปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อมและส่งเสริมทักษะสู่รอยเชื่อมต่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยสามารถสอดแทรกผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ และการใช้ชีวิตประจำวันของเด็กได้ ซึ่งบทความนี้จะได้กล่าวถึงความหมายและความสำคัญของรอยเชื่อมต่อ ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างรอยเชื่อมต่อและแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมทักษะและเตรียมความพร้อมให้กับเด็กปฐมวัยเพื่อที่จะก้าวสู่ชั้นประถมศึกษาได้อย่างมีความสุข

ความหมายของ รอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

ความหมายของคำว่า รอยเชื่อมต่อ (Transition) มีคำนิยามอยู่ในหลายบริบท ซึ่งคำว่า รอยเชื่อมต่อ โดยทั่วไปหมายถึง การส่งผ่าน การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกิดขึ้นย่อมมีความแตกต่างหรืออะไรก็ตามที่ไม่เหมือนเดิม ถือเป็นการเปลี่ยนแปลง การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างน้อยสองส่วน (Thai Health Promotion Foundation, 2018) นอกจากนี้ รอยเชื่อมต่อยังเป็นความสามารถในการปรับตัวของเด็กเข้าสู่สภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ใหม่ เด็กควรมีความพร้อมและความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ โดยได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว และสถานศึกษาที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็ก (UNICEF, 2012) อีกนัยหนึ่ง ของรอยเชื่อมต่อเป็นการเปลี่ยนผ่านจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ในระดับชั้นหนึ่งไปสู่การเรียนรู้หรือประสบการณ์ในอีกระดับชั้นหนึ่ง (Morrison, 1998) สำหรับในทางการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง สภาพการจัดการเรียนรู้ระหว่างระดับชั้นเรียนหนึ่งไปสู่อีกระดับชั้นเรียนหนึ่งซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกัน (Saifah, 2014) จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ความหมายของรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา หมายถึง การที่เด็กมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนผ่าน ช่วงการศึกษาจากระดับชั้นหนึ่งไปสู่อีกระดับชั้นหนึ่ง ซึ่งรวมถึงสภาพการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปด้วย

ความสำคัญของรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างการศึกษาระดับชั้นปฐมวัยและการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถือเป็นการเริ่มต้นที่สำคัญที่ต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้และสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในชั้นเรียนประถมศึกษาได้ ในทางตรงกันข้าม หากไม่มีการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมให้กับเด็ก อาจส่งผลถึงความยากลำบากในการปรับตัวของเด็ก ซึ่งจะทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดการเรียนรู้ของเด็กที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียน สำหรับเด็กเล็กรอยเชื่อมต่อมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ถือว่าเป็นช่วงเวลาที่ย่อมนไหว เด็กจะได้รับทักษะพื้นฐานและความเข้าใจที่เป็นรากฐานสำหรับการเรียนรู้เพิ่มเติมในช่วงนี้ โดยส่งผลไปถึงการเรียนรู้ในระดับถัดไป หากเด็กไม่ได้รับการส่งเสริมทักษะอย่างเหมาะสม เนื่องจากการขาดความร่วมมืออันดีระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน อาจส่งผลไปถึงการเรียนรู้ในอนาคต อีกทั้งยังรวมไปถึงบทบาทของสมาชิกภายในครอบครัวที่จะช่วยเป็นแรงขับเคลื่อนและส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมทางความคิด ทักษะชีวิตและการเจริญเติบโตไปในทิศทางที่เหมาะสมตามวัย (Caspe, Lopez, & Chatrabhuti, 2015; Harper, 2016) ดังนั้นจะเห็นได้ว่ารอยเชื่อมต่อระหว่างสองระดับชั้นมีความสำคัญอย่างมาก เพราะถือว่าเป็นช่วงเวลาของเด็กที่จะได้รับการพัฒนาตัวเองได้อย่างเต็มที่เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำไปใช้ต่อยอดสู่การเรียนรู้ในระดับถัดไป ในทางกลับกันหากเด็กปฐมวัยไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ก็จะส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ของเด็กในระดับชั้นที่สูงขึ้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาระดับชั้นปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

จากการศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาในต่างประเทศ (Bhulpat. & Nimkhathavut, 2018; Ministry of Education, Office of the

Basic Education Commission, 2017) พบว่ามีการระบุถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างการศึกษาระดับปฐมวัยกับการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไว้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา นักการศึกษา ครูอนุบาล ครูประถมศึกษา บุคลากรพิเศษ (ครูพิเศษ นักจิตวิทยา) ครอบครัว ผู้ปกครอง ซึ่งบุคคลทั้งหมดถือเป็นปัจจัยหลักในการช่วยส่งเสริมและสร้างทักษะต่าง ๆ เพื่อให้เด็กสามารถรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในช่วงรอยเชื่อมต่อได้ ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษา ระดับชั้นปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จัดได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่

1.ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างรอยเชื่อมต่อ เนื่องจากเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการดำเนินการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ซึ่งหากผู้บริหารมีความเข้าใจในหลักสูตรของระดับปฐมวัยและประถมศึกษา ผู้บริหารจะสามารถเตรียมการในด้านการให้ความรู้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สร้างแนวปฏิบัติของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมของทั้งสองระดับ และสามารถเตรียมการจัดหาอุปกรณ์ สื่อ และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการสร้างรอยเชื่อมต่อ รวมถึงจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับหลักสูตรของทั้งสองระดับและร่วมมือกัน ในการส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมในการปรับตัวเข้าสู่รอยเชื่อมต่อได้

2.ปัจจัยด้านผู้สอน

ครูผู้สอนทั้งสองระดับมีส่วนสำคัญในการสร้างรอยเชื่อมต่อที่ดี เนื่องจากเป็นผู้ที่เด็กจะต้องสัมผัสใกล้ชิดที่สุดในโรงเรียน หากครูมีความรู้และความเข้าใจในหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของแต่ละระดับชั้น โดยผู้สอนระดับปฐมวัยมีบทบาทในการเก็บรวบรวมข้อมูลของเด็ก เป็นรายบุคคลและส่งต่อข้อมูลให้ครูระดับชั้นประถมศึกษา เพื่อให้ผู้สอนระดับประถมศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล รวมทั้งจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยเพื่อการปรับตัวสำหรับ รอยเชื่อมต่อและสร้างทัศนคติที่ดี นอกจากนี้หากครูผู้สอนมีการพูดคุยเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ดี เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับตัวในการเข้าสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กับเด็ก และสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองก็จะสามารถสร้างความเข้าใจร่วมกันในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก

3.ปัจจัยด้านพ่อแม่ ผู้ปกครอง

พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีส่วนสำคัญในการสร้างรอยเชื่อมต่อที่ดี โดยการทำงานร่วมกับสถานศึกษา หากพ่อแม่ ผู้ปกครองทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ของทั้งสองระดับ รวมถึงให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการช่วยเหลือและส่งเสริมเด็กในการเรียนรู้ และสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีกับเด็ก มีการใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกัน สอบถามถึงปัญหาต่าง ๆ และเสริมสร้างกำลังใจ จะช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดีขึ้น

ปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน และพ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นปัจจัยหลักสำคัญในการช่วยส่งเสริมและสร้างทักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็ก โดยคำนึงถึงหลักสูตร รูปแบบการจัดการเรียน

การสอน และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาให้เด็กมีความพร้อมและปรับตัวก้าวผ่านรอยเชื่อมต่อระหว่างระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 3 เข้าสู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ความแตกต่างระหว่างระดับชั้นปฐมวัยและระดับชั้นประถมศึกษา

การสร้างรอยเชื่อมต่อจากระดับชั้นปฐมวัยไปสู่ระดับชั้นประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นต้องพิจารณาความแตกต่างของกิจวัตรประจำวันของทั้ง 2 ระดับชั้น โดยรายละเอียดของความแตกต่างมีดังนี้

กิจวัตรประจำวันของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัย มีกิจวัตรประจำวันที่ต้องปฏิบัติ เริ่มจากเด็กจะมาโรงเรียนช่วงเวลา 07.30 – 08.30 น. ซึ่งผู้ปกครองจะเดินมาส่งถึงหน้าห้องเรียนได้ ครูจะเป็นคนนำตั้งแถวเพื่อเดินไปเข้าแถว การเรียนจะนั่งเก้าอี้หรือพื้นเป็นครึ่งวงกลมในห้องเรียนของตัวเอง การจัดกิจกรรมหลักเป็นแบบบูรณาการการจัดประสบการณ์ 6 กิจกรรมของเด็กปฐมวัย โดยในกิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกิน 20 นาที และกิจกรรมที่เด็กมีอิสระในการเลือกเล่นอย่างเสรีควรมีระยะเวลา 40 - 60 นาที (Ministry of Education, Office of the Basic Education Commission, 2017) โดยครูประจำชั้นจะเป็นผู้สอนในทุกกิจกรรมและมีครูพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือ ในช่วงเช้าจะมีการทำกิจกรรมเพียง 2 กิจกรรมและมีการพักรับประทานอาหารว่าง โดยจะต้องใส่ผ้ากันเปื้อนและล้างมือก่อนรับประทานอาหารเช้า จากนั้นทำกิจกรรมต่ออีก 3 กิจกรรม แล้วพักรับประทานอาหารกลางวัน โดยครูหรือครูพี่เลี้ยงจะจัดเตรียมอาหารไว้ให้ในถาดเด็กนั่งรับประทานเพียงอย่างเดียว หลังจากรับประทานอาหารกลางวัน เด็กต้องล้างหน้าแปรงฟันและนอนกลางวัน ประมาณเวลา 12.00 - 14.00 น. หลังจากตื่นนอนเด็กไปเข้าห้องน้ำ ล้างหน้า ล้างมือ เพื่อเตรียมรับประทานอาหารว่างช่วงบ่าย แล้วจึงทำกิจกรรมอีก 1 กิจกรรม และสนทนาทบทวนเกี่ยวกับความรู้ที่ได้เรียน ครูชี้แจงเกี่ยวกับเรื่องการบ้าน ซึ่งแต่ละวันจะเป็นเพียงแบบฝึกหัดทบทวนบทเรียนประจำวันเพียงเท่านั้น หลังจากนั้นเด็กเตรียมตัวกลับบ้านโดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครองมารับถึงห้องเรียน ทั้งนี้การแต่งกายชุดนักเรียนส่วนใหญ่ของเด็กปฐมวัยจะเป็นชุดติดกันหรือชุดแยกชิ้นที่สามารถถอดเปลี่ยนได้ง่าย รองเท้าส่วนใหญ่เป็นแบบติดเมจิกเทป และกระเป๋านักเรียนจะเป็นกระเป๋าสายที่เข้ากับขนาดตัวเด็ก ในส่วนของห้องน้ำที่เด็กใช้จะเป็นห้องน้ำที่จัดทำขึ้นมาสำหรับเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นพื้นที่โปร่งที่ครูสามารถมองเห็นได้

กิจวัตรประจำวันของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีกิจวัตรประจำวันที่ต้องปฏิบัติ เริ่มจากเด็กจะมาโรงเรียนเวลา 07.00 - 08.00 น. โดยเด็กจะต้องเดินเข้าโรงเรียนและขึ้นบันไดไปที่ห้องเรียนเอง เพื่อเก็บสัมภาระและเดิน มาเข้าแถวด้วยตนเอง โดยในช่วงเช้าจะเรียน 3 คาบ และพักรับประทานอาหารกลางวัน ซึ่งในบางโรงเรียน เด็กต้องถือถาดอาหารและครูเป็นผู้ตักอาหารให้หรือมีการจัดเวรในการตักอาหาร แล้วนำไปนั่งรับประทานในห้องเรียน แต่บางโรงเรียนเด็กจะต้องเดินไปรับประทานอาหารที่โรงอาหารด้วยตัวเองและยกถาดไปเก็บเอง จากนั้นเรียนในช่วงบ่ายอีก 3 คาบ แล้วเตรียมตัวกลับบ้าน โดยเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ครูจะจัดให้เด็กนั่งเรียนโดยมีโต๊ะประจำเป็นของตัวเอง เรียนเป็นรายวิชาตามสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และจะมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพิ่ม

เข้ามา เช่น กิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี (Ministry of Education, Office of the Basic Education Commission, 2010) ซึ่งในแต่ละวันจะเรียนตามตารางเรียนที่โรงเรียนจัดไว้ให้ ครูผู้สอนจะมีหลายคนประจำอยู่ในแต่ละหมวดวิชา แต่จะมีครูประจำชั้นเป็นที่ปรึกษาเพียงคนเดียว การบ้านของเด็กจะมีเป็นรายวิชา ระยะเวลาในการเรียนคาบละไม่เกิน 1 ชั่วโมง ในบางรายวิชาอาจจะต้องมีการเดินเรียน เพื่อใช้ห้องปฏิบัติการ เช่น วิชาศิลปะ เป็นต้น การแต่งกายในบางโรงเรียนเด็กผู้หญิงจะแต่งกายเป็นเสื้อปล่อยชายและใส่กระโปรง ปกติที่ไม่มีมายืดหรือชุดนักเรียนกระโปรงเอี๊ยม เด็กผู้ชายจะใส่เสื้อท่อนอกในกางเกง ใส่เข็มขัดและบางโรงเรียนจะใส่สายเอี๊ยม รองเท้าเด็กผู้ชายจะใส่ผ้าใบผูกเชือก กระเป๋านักเรียนจะมีขนาดใหญ่ขึ้น และมีหนังสือเรียนเพิ่มมากขึ้น ในส่วนของการเข้าห้องน้ำจะต้องมีการขออนุญาตครูผู้สอนก่อน เนื่องจากไม่มีการพักระหว่างเปลี่ยนคาบเรียน ซึ่งห้องน้ำจะใช้ร่วมกับเด็กระดับชั้นอื่น ๆ ในโรงเรียน

กิจวัตรประจำวันที่กำลังมาข้างต้น สามารถสรุปความแตกต่างได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1

ความแตกต่างของกิจวัตรประจำวันระหว่างชั้นปฐมวัยและประถมศึกษาปีที่ 1

ประเด็น แตกต่าง	ความ กิจวัตรประจำวันของ เด็กปฐมวัย	กิจวัตรประจำวันของ เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
1. การมาโรงเรียน	ผู้ปกครองเดินมาส่งที่หน้าห้องเรียน	เด็กเดินเข้าโรงเรียนและไปที่ห้องเรียนด้วยตนเอง
2. การนั่งเรียน	เด็กนั่งเรียนเป็นกลุ่มหรือนั่งเป็นครึ่งวงกลม	เด็กนั่งเรียนเดี่ยว มีโต๊ะและเก้าอี้ประจำตัว
3. การจัดการเรียนการสอน	ครูจัดประสบการณ์ โดยผ่านการจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม	เด็กเรียนเป็นรายวิชาตามสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ
4. ครูผู้สอน	ครูประจำชั้นเป็นผู้จัดประสบการณ์ การเรียนรู้และกิจกรรมส่วนใหญ่ โดยมีครูพี่เลี้ยงเป็นผู้อำนวยความสะดวก	ครูประจำวิชาเป็นผู้สอน โดยครู 1 คนจะสอนเด็กหลายห้องเรียน ครูประจำชั้นจะรับหน้าที่เป็นที่ปรึกษา
5. การเปลี่ยนคาบเรียน	เด็กมีการเรียนในห้องประจำชั้นของตนเอง หากต้องไปใช้พื้นที่นอก	เด็กมีการเรียนในห้องประจำชั้นและการเดินไปเรียนในห้องปฏิบัติการ โดยเด็กจะเดินไปด้วยตนเอง
6. การพักย่อย	เด็กมีการพักย่อย เพื่อรับประทาน อาหารว่างทั้งเช้าและบ่าย	เด็กในบางโรงเรียนมีการพักย่อยเพื่อให้เด็กได้พักตามอริยาศัย แต่บางโรงเรียนไม่มีการพักย่อย

ตารางที่ 1

ความแตกต่างของกิจวัตรประจำวันระหว่างชั้นปฐมวัยและประถมศึกษาปีที่ 1 (ต่อ)

ประเด็น แตกต่าง	กิจวัตรประจำวันของ เด็กปฐมวัย	กิจวัตรประจำวันของ เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
7. การรับประทานอาหาร	ครูหรือครูพี่เลี้ยงเป็นผู้จัดเตรียมอาหารไว้ให้	เด็กรับประทานอาหารที่โรงอาหารและยกถาดไปเก็บด้วยตนเอง ในบางโรงเรียนหากเด็กต้องรับประทานอาหารในห้องเรียน เด็กจะต้องถือถาดมารับอาหาร โดยครูเป็นผู้ตักอาหารให้ หรือมีการจัดเวรในการตักอาหาร
8. การบ้าน	การบ้านเป็นแบบฝึกหัดทบทวนบทเรียนประจำวัน	การบ้านแยกเป็นรายวิชาตามสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ
9. การแต่งกาย	เด็กใส่ชุดติดกันหรือชุดแยกชิ้นที่สามารถถอดเปลี่ยนได้ง่าย รองเท้าส่วนใหญ่เป็นแบบติดเมจิกเทป และกระเป๋านักเรียนจะเป็นกระเป๋าสายที่เหมาะสมกับขนาดตัวเด็ก	เด็กใส่ชุดแยกชิ้น ใส่เข็มขัดและบางโรงเรียนจะใส่สายเอี๊ยม เด็กผู้ชายใส่รองเท้าผ้าใบ และกระเป๋านักเรียนมีขนาดใหญ่ขึ้น
10. ห้องน้ำ	ห้องน้ำเฉพาะสำหรับเด็กปฐมวัย	ห้องน้ำทั่วไปร่วมกับเด็กระดับชั้นอื่น

ตารางข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ประเด็นความแตกต่างระหว่างการใช้ชีวิตในกิจวัตรประจำวันของเด็กชั้นปฐมวัย และเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งในปัจจุบันผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการเรียน การสอนเชิงวิชาการ จึงอาจจะมองข้ามการเปลี่ยนแปลงการใช้ชีวิตประจำวันของเด็กที่จะเลื่อนระดับสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังนั้น ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรหาแนวทางในการส่งเสริมและเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก เพื่อก้าวไปสู่ระดับชั้นประถมศึกษาได้อย่างมีความสุข

แนวทางการเตรียมความพร้อมและส่งเสริมทักษะ๑๑.เด็กปฐมวัยสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

การปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันของเด็กชั้นปฐมวัย และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความแตกต่างกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมเด็กเพื่อให้พร้อมสำหรับความแตกต่างที่จะต้องพบ นักวิชาการได้สังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความพร้อมสำหรับเด็กอนุบาลออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านทักษะทางสังคมและอารมณ์ ด้านทักษะการพึ่งพาตนเอง และด้านทักษะการเรียนรู้ (Commonwealth of Australia, 2013; Danial & Clarkson, 2010 and National Education Goal Panel, 1997 as cited in Jaruchainiwat, 2017) ซึ่งสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน เพื่อการพัฒนาแนวทางการเตรียมความพร้อมและการส่งเสริมทักษะสำหรับเด็กปฐมวัยสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีรายละเอียดดังนี้

การเตรียมความพร้อมผ่านการจัดประสบการณ์

การเตรียมความพร้อมผ่านการจัดประสบการณ์สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1. การจัดประสบการณ์ผ่านการเล่น และ 2. การจัดประสบการณ์ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์ผ่านการเล่น เพื่อเตรียมความพร้อมเด็กสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การเล่นเป็นธรรมชาติของเด็กปฐมวัยและเป็นวิธีที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะที่จำเป็น (UNICEF, 2018) การเล่นถือเป็นกระบวนการที่เหมาะสมที่จะทำให้เด็กเกิดกระบวนการทางสมอง เพื่อเตรียมพร้อมต่อการเรียนรู้และพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน มีกระบวนการการแก้ไขปัญหาที่แทรกซึมเข้ามาโดยที่เด็กจะใช้ทักษะต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับธรรมชาติของเด็ก การเล่นควรเริ่มต้นจากตัวเด็ก โดยครูและสถานศึกษาเอื้ออำนวยให้เด็กได้เล่น อาจจะ让孩子ได้เล่นเป็นกลุ่มผ่านกิจกรรมกลางแจ้งหรือกิจกรรมเล่นเสรี โดยเด็กจะมีการแบ่งและใช้อุปกรณ์ร่วมกัน มีการสื่อสารเพื่อให้เด็กรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลให้เด็กสามารถปรับตัวกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (Phulsopha, 2017) โดยการเล่นควรมีเป้าหมาย เช่น การเล่นเกมตามล่าหาสมบัติ ที่ต้องใช้การวางแผนการเดินทางเพื่อหลบหลีกสิ่งกีดขวางในแต่ละด่านให้ไปถึงจุดหมาย สามารถเล่นได้ทั้งแบบกลุ่มหรือแบบรายบุคคล การเล่นเกมที่ต้องแก้ไขสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดไว้ล่วงหน้าในลักษณะนี้จะทำให้เด็กได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ในสถานการณ์ใหม่ที่ไม่คุ้นเคย เพื่อผ่านอุปสรรคในแต่ละด่านไปได้และยังช่วยให้เด็กเรียนรู้ทักษะเพิ่มเติมเพื่อที่จะปรับตัวกับสถานการณ์ใหม่ในโรงเรียนประถมศึกษา เช่น การสร้างและรักษามิตรภาพ การเข้าใจมุมมองของผู้อื่น การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง การตัดสินใจ การจดจำและทำตามคำสั่ง และการเรียนรู้เรื่องกฎกติกาต่าง ๆ

2. การจัดประสบการณ์ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การเรียนการสอนในระดับชั้นปฐมวัยในปัจจุบัน เน้นไปที่การพัฒนาเด็กทั้ง 4 ด้าน ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบองค์รวมอย่างเต็มศักยภาพ (Ministry of Education, Office of the Basic Education Commission, 2017) การจัดประสบการณ์ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถสอดแทรกเนื้อหาสาระในรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ เช่น หน่วยการเรียนรู้ผลไม้สดสะอาด ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์แทรกพื้นฐานคณิตศาสตร์การนับและเปรียบเทียบจำนวนผลไม้ แทรกเรื่องภาษาด้วยการให้เด็กปั้นแป้งเป็นพยัญชนะ ผ หรือคำว่าผลไม้ในกิจกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะการรู้หนังสือขั้นต้น ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กควบคู่กับสภาพแวดล้อมที่เสมือนจริงในบรรยากาศการเรียนและการใช้ชีวิตในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การเตรียมความพร้อมต้องอาศัยความร่วมมือของครูผู้สอนทั้งสองระดับชั้น เพื่อช่วยให้เด็กสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในช่วงรอยเชื่อมต่อได้

การเตรียมความพร้อมที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านการจัดประสบการณ์ซึ่งสามารถจัดผ่านการเล่นและผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้การเตรียมความพร้อมสำหรับเด็ก สามารถสอดแทรกให้เป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตประจำวัน โดยคำนึงถึงการพัฒนาตามแนวทางในการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กผ่านการส่งเสริมทักษะ

แนวทางการส่งเสริมทักษะสำหรับเด็กปฐมวัย

ประเด็นความแตกต่างในกิจวัตรประจำวันของเด็กชั้นปฐมวัยและเด็กชั้นประถมศึกษา ซึ่งผู้เขียนได้สังเคราะห์ข้อมูลจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (Ministry of Education, Office of the Basic Education Commission, 2017) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (Ministry of Education, Office of the Basic Education Commission, 2010) จึงนำไปสู่แนวทางการส่งเสริมทักษะ โดยแบ่งออกเป็น 2 ทักษะ คือทักษะการช่วยเหลือตนเองและทักษะการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยแต่ละทักษะมีรายละเอียด ดังนี้

1. ทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัย เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ชั้นประถมศึกษา เด็กควรได้รับการส่งเสริมในเรื่องการเดินเข้าโรงเรียน โดยสถานศึกษาและผู้ปกครองสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเด็กปฐมวัยเข้าสถานศึกษา เริ่มจากผู้ปกครองช่วยเด็กด้วยการถือสัมภาระและเดินเข้าไปส่งเด็กปฐมวัยที่หน้าชั้นเรียน เมื่อเด็กเกิดความคุ้นชินมากขึ้นให้เด็กถือสัมภาระของตัวเองพร้อมผู้ปกครองเดินไปส่งที่ชั้นเรียน จนกระทั่งเด็กสามารถถือสัมภาระและเดินเข้าโรงเรียนด้วยตัวเองได้ เช่นเดียวกันกับเรื่องการรับประทานอาหารของเด็กปฐมวัย ผู้ปกครองควรสร้างความคุ้นชินกับเด็กในการรับประทานอาหารครบทุกมื้อและตรงตามหลักโภชนาการ เด็กจะต้องรับประทานอาหารด้วยตัวเอง ผู้ปกครองเป็นเพียงผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด เมื่อเด็กเริ่มรับประทานอาหารได้เองให้เด็กทำด้วยตัวเอง รวมไปถึงการที่เด็กสามารถเก็บจานของตัวเองหรือช่วยเหลือผู้ปกครองได้ ทางด้านของโรงเรียนต้องช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการรับประทานอาหารด้วยตัวเอง รับประทานอาหารให้หมด สามารถเก็บและแยกอุปกรณ์การรับประทานอาหารได้ โดยครูสามารถสอดแทรกผ่านกิจกรรมการเล่นเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร การให้เด็กเล่นกิจกรรมเสรีกับอุปกรณ์เครื่องครัว การช่วยเหลือตนเองนี้รวมไปถึงการช่วยเหลือตนเองขณะการพักย่อยและการเข้าห้องน้ำ โดยครูและเด็กสร้างข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับการใช้เวลาในการพักย่อย การทำธุระส่วนตัวของตนเองให้เรียบร้อย รวมถึงผู้ปกครองก็มีส่วนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กในการเข้าห้องน้ำ โดยให้เด็กได้ใช้ห้องน้ำของผู้ใหญ่ ในขั้นแรกอาจมีอุปกรณ์เสริมเพื่อช่วยเหลือเด็กในการใช้ห้องน้ำ จากนั้นให้เด็กได้ใช้ห้องน้ำด้วยตนเอง นอกจากนี้ในเรื่องของการแต่งกาย ครูจัดเตรียมสื่อการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการแต่งกายของเด็ก ทั้งสื่อกระดาษไม้ สอนผูกเชือกรองเท้าหรือการเล่นผ่านการจัดประสบการณ์จากกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมเกี่ยวกับการแต่งกาย ทั้งชุดนักเรียนและชุดลำลอง รวมถึงผู้ปกครองก็มีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือเด็กให้สามารถแต่งกายได้ด้วยตนเอง เริ่มจากการสวมเสื้อผ้าจากชั้นที่สวมง่ายไปชั้นที่สวมยากตามลำดับ โดยคำนึงถึงความสามารถของเด็กแต่ละคน

2. ทักษะการเรียนรู้ในห้องเรียนของเด็กปฐมวัย เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ชั้นประถมศึกษา โดยส่วนใหญ่ในห้องเรียนจะมีการนั่งเรียนแบบกลุ่ม เมื่อเข้าสู่ช่วงประถมศึกษาจะต้องเปลี่ยนเป็นการนั่งเรียนมีโต๊ะประจำของตัวเอง การเตรียมความพร้อมในขั้นนี้อาจจะเริ่มจากครอบครัวยุติการของเด็ที่ต้อมมีการประเมินความพร้อมเกี่ยวกับอารมณ์และสังคมของเด็ก ให้เด็กสามารถทำงานด้วยตัวเองได้หรือทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถถ่ายทอดอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ครูและเด็กมีการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นกิจกรรมที่ให้เด็ก

จัดสรรพื้นที่ได้ด้วยตัวเอง เช่น เล่นเกมหาตำแหน่งที่นั่งของตัวเอง หรือการเปลี่ยนแปลงของครูผู้สอนที่ปรับเปลี่ยนตามคาบเรียน ก็เป็นสิ่งสำคัญที่เด็กจะต้องพบ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปอาจจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กได้ ดังนั้นจึงควรเตรียมความพร้อมให้เด็ก โดยอาจจะจัดเป็นกิจกรรมสถานการณ์จำลองบรรยากาศการเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ขึ้นมา เพื่อให้เด็กซึมซับบรรยากาศการเรียนและสภาพแวดล้อมแบบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งในกิจกรรมนี้เด็กจะได้เรียนกับครูผู้สอนที่แตกต่างกันในแต่ละกิจกรรม มีการเดินเปลี่ยนคาบเรียนเพื่อไปทำกิจกรรมตามสถานที่ต่าง ๆ แต่ยังคงใช้เนื้อหาในการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ ทั้งนี้ผู้เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันในการให้ความรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ในการใช้ชีวิตประจำวันของชั้นประถมศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนในระดับชั้นถัดไป นอกจากนี้สภาพแวดล้อมที่เด็กปฐมวัยจะต้องเตรียมรับมือแล้ว เนื้อหาการเรียนการสอนและการบ้านก็เป็นอีกหนึ่งสิ่งที่มีการปรับเปลี่ยนไปจากเดิม มีความเป็นวิชาการและได้รับการงานมากขึ้น จากความเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นครูและผู้ปกครองควรต้องให้ความช่วยเหลือเด็ก โดยครูผู้สอนสามารถสอดแทรกเนื้อหาสาระแบบบูรณาการผ่านการจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม เช่น หน่วยต้นไม้หรรษา สามารถสอดแทรกวิทยาศาสตร์ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ด้วยการสังเกตและบันทึกการเติบโตของพืช โดยการวาดรูปการเปลี่ยนแปลงของต้นไม้ทุกวัน ซึ่งเป็นพื้นฐานของสาระวิทยาศาสตร์ เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และให้เด็กได้ใช้อุปกรณ์ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับช่วงวัย ทั้งยังควรสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการส่งการบ้านเพื่อฝึกให้คุ้นชิน โดยเน้นที่การทำงานให้ครบถ้วนและส่งให้ตรงเวลา ซึ่งผู้ปกครองก็ควรปลูกฝังให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อการงาน ที่ตนเองได้รับ มีการสอดแทรกความรู้เพิ่มเติมจากการบ้านของเด็ก รวมถึงมีการให้กำลังใจเด็กในการเรียน เช่น ผู้ปกครองฝึกให้เด็กนำการบ้านใส่กระเป๋าด้วยตัวเอง เด็กได้พักผ่อนตามอัธยาศัยหลังจากการทำการบ้านเสร็จ

แนวทางการส่งเสริมทักษะการช่วยเหลือตนเองและทักษะการเรียนรู้ในห้องเรียน สามารถสรุปได้ตามประเด็นความแตกต่างระหว่างชั้นปฐมวัย และชั้นประถมศึกษา ในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2

สรุปแนวทางการส่งเสริมทักษะตามประเด็นความแตกต่างระหว่างชั้นปฐมวัยและชั้นประถมศึกษา

ประเด็นความแตกต่าง	แนวทางการส่งเสริม
1. การมาโรงเรียน	- ผู้ปกครองลดระดับพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ - สถานศึกษาและผู้ปกครองสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการส่งเด็กเข้าสถานศึกษา
2. การพักย่อย	- ครูผู้สอนและเด็กสร้างข้อตกลงร่วมกัน โดยให้เด็กจัดสรรเวลาในการพักย่อยด้วยตัวเอง
3. การรับประทานอาหารกลางวัน	- ผู้ปกครองสร้างสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหารให้กับเด็กและคอยให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ - สถานศึกษาและครูผู้สอนเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการรับประทานอาหารผ่านการทำกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอน

ประเด็นความแตกต่าง	แนวทางการส่งเสริม
4. การเข้าห้องน้ำ	- ผู้ปกครองปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเข้าห้องน้ำของเด็กและลดระดับการให้ความช่วยเหลือ - ครูผู้สอนและเด็กสร้างข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับการทำธุระส่วนตัว
5. การแต่งกาย	- ผู้ปกครองฝึกให้เด็กแต่งกายด้วยตัวเอง - ครูผู้สอนจัดเตรียมสื่อการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการแต่งกายของเด็ก
6. การนั่งเรียน	- ผู้ปกครองประเมินความพร้อมทางด้านอารมณ์และสังคมของเด็ก - ครูผู้สอนจัดกิจกรรมให้เด็กได้จัดสรรพื้นที่ด้วยตัวเองในการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มและทำกิจกรรมแบบรายบุคคล
7. การเปลี่ยนคาบเรียน	- สถานศึกษาและครูผู้สอนจัดกิจกรรมสัปดาห์จำลองการเรียนแบบประถมศึกษาปีที่ 1
8. ครูผู้สอน	- ผู้ปกครองปลูกฝังให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น - ครูผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนในใช้ชีวิตประจำวันจากสถานการณ์จริง - สถานศึกษาและครูผู้สอนจัดกิจกรรมสัปดาห์จำลองการเรียนแบบประถมศึกษาปีที่ 1
9. การจัดการเรียนการสอน	- ผู้ปกครองปลูกฝังให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น - ครูผู้สอนบูรณาการเนื้อหาผ่านการจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมและใช้สื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมกับช่วงรอยเชื่อมต่อ
10. การบ้าน	- ผู้ปกครองปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบและมีการเสริมแรงให้กับเด็ก โดยการสร้างข้อตกลงร่วมกับเด็ก - ครูผู้สอนสร้างข้อตกลงร่วมกับเด็กเกี่ยวกับการส่งการบ้าน และทดลองให้มีการจัดการบ้านในกิจกรรมที่สร้างสถานการณ์จำลอง

ตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าผู้ปกครอง ครูและสถานศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะให้กับเด็กปฐมวัย โดยทุกฝ่ายควรให้ความร่วมมือ สนับสนุน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้เตรียมการในรูปแบบต่าง ๆ ให้เด็กได้ฝึกและปฏิบัติเพื่อนำไปใช้ในการเข้าสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และก้าวผ่านการเปลี่ยนแปลงช่วงรอยเชื่อมต่อได้อย่างราบรื่น

บทสรุป

ปัจจุบัน การจัดการศึกษาขั้นปฐมวัยของประเทศไทยบางส่วนยังคงมีปัญหาในช่วงของการเปลี่ยนแปลงช่วงรอยเชื่อมต่อจากระดับชั้นหนึ่งไปสู่อีกระดับชั้นหนึ่ง จึงทำให้เกิดปัญหาการปรับตัวของเด็กปฐมวัยในช่วงรอยเชื่อมต่อนี้ แต่รอยเชื่อมต่อถือเป็นก้าวสำคัญสำหรับเด็ก เป็นช่วงเวลาที่ได้มีการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ และเป็นการเริ่มต้นใหม่ที่มาพร้อมการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีทั้งการเปลี่ยนรูปแบบการใช้ชีวิต และรูปแบบการเรียนรู้ การเตรียมความพร้อมและการส่งเสริมที่ดีจะช่วยให้เด็กก้าวผ่านช่วงการเปลี่ยนแปลง และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ซึ่งสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ปกครอง มีหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริมทั้งการเล่นและการเรียนรู้ของเด็กให้เหมาะสมตามพัฒนาการ รวมถึงการเป็นต้นแบบที่ดีให้กับเด็ก โดยสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างชั้นปฐมวัยและชั้นประถมศึกษาที่เด็กต้องพบเจอ ทั้งยังสามารถส่งเสริมเด็กทางด้านทักษะการช่วยเหลือตัวเองและการเรียนรู้ในห้องเรียน ซึ่งทำได้โดยผ่านกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือผ่านสื่อเสริมพัฒนาการต่าง ๆ และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดทัศนคติที่ดีในการก้าวผ่านช่วงรอยเชื่อมต่อ สิ่งเหล่านี้เป็นแนวทางที่จะช่วยเตรียมความพร้อมได้เป็นอย่างดี เพื่อให้เด็กสามารถรับมือและปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงได้ พร้อมทั้งได้รับการพัฒนาด้านต่าง ๆ อย่างเต็มศักยภาพ

References

- Bhulpat, C. & Nimkhathavut, K., (2018, 21 September). An Educational Transition from Kindergarten to Elementary School. [Online]. Retrieved February 10, 2022, from <http://www.pecerathailand.org/2018/09/1783.html> (in Thai)
- Bhulpat, C. & Soha, J., (2018, 31 October). Building an Educational Transition for Kindergarten Children to Enter Elementary School: Teacher's Conditions and Problems. [Online]. Retrieved February 10, 2022, from <http://www.pecerathailand.org/2018/10/1860.html> (in Thai)
- Caspe, M., Lopez, M, E., & Chatrabhuti, C. (2015, March 19). **Four Important Things to Know About the Transition to School**. [Online]. Retrieved February 10, 2022, from <http://www.polkdecat.com/NaturalResources0315.pdf>
- Jaruchainiwat, P. (2017). Learning Readiness Promotion: Smooth Transition from Kindergarten to First Grade. *Journal of Education Studies*, 45(2), 152-169. (in Thai)
- Harper, L. (2016). Supporting Young Children's Transitions to School: Recommendations for Families. *Early Childhood Education Journal*, 44,653-659. doi:10.1007/s10643-015-0752-z

- Khayankij, S. (2015, 24 March). **Correct early childhood education, must not teach according to parents.** [Online]. Retrieved February 10, 2022, from <https://www.thaihealth.or.th/Content/27887-การจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยให้ถูกต้อง ต้องไม่สอนตามใจผู้ปกครอง..html> (in Thai)
- Ministry of Education, Office of the Basic Education Commission. (2010). **Basic education core curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008).** Bangkok: Agricultural Cooperative Community of Thailand.
- Ministry of Education, Office of the Basic Education Commission. (2017). **The Early Childhood Curriculum B.E. 2560.** Bangkok: Agricultural Cooperative Community of Thailand. (in Thai)
- Morrison, K. (1998). **Management Theories for Educational Change.** California: Paul Chapmen Publishing.
- Phulsopha, P. (2017). The development of playing for early childhood learning in 21st century. **Kasetsart Educational Review**, 32(1), 20-27. (in Thai)
- Saifah, Y. (2014). A Transition Between Kindergarten and Elementary Grade Classrooms: An Important Step of Elementary School Students. **Journal of Education Studies**, 42(3), 145-146. (in Thai)
- ThaiHealth Promotion Foundation. (2018). The connection between learning and executive function development. In Supawadee Harnmethee, and Pawana Aramrit (Editor), **Children 7-14 years old EF Brain development skill guide for parents and teachers.** (162-163 pp). Bangkok: Aksorn Sampan Press. (in Thai)
- UNICEF. (2012). **School Readiness A Conceptual Framework.** United Nations Children's Fund. [Online]. Retrieved February 10, 2022, from <https://resources.leicestershire.gov.uk/sites/resource/files/field/pdf/2020/1/7/School-readiness-a-conceptual-framework-UNICEF.pdf>
- UNICEF. (2018). **Learning Through Play.** United Nations Children's Fund. [Online]. Retrieved February 10, 2022, from <https://www.unicef.org/sites/default/files/2018-12/UNICEF-Lego-Foundation-Learning-through-Play.pdf>